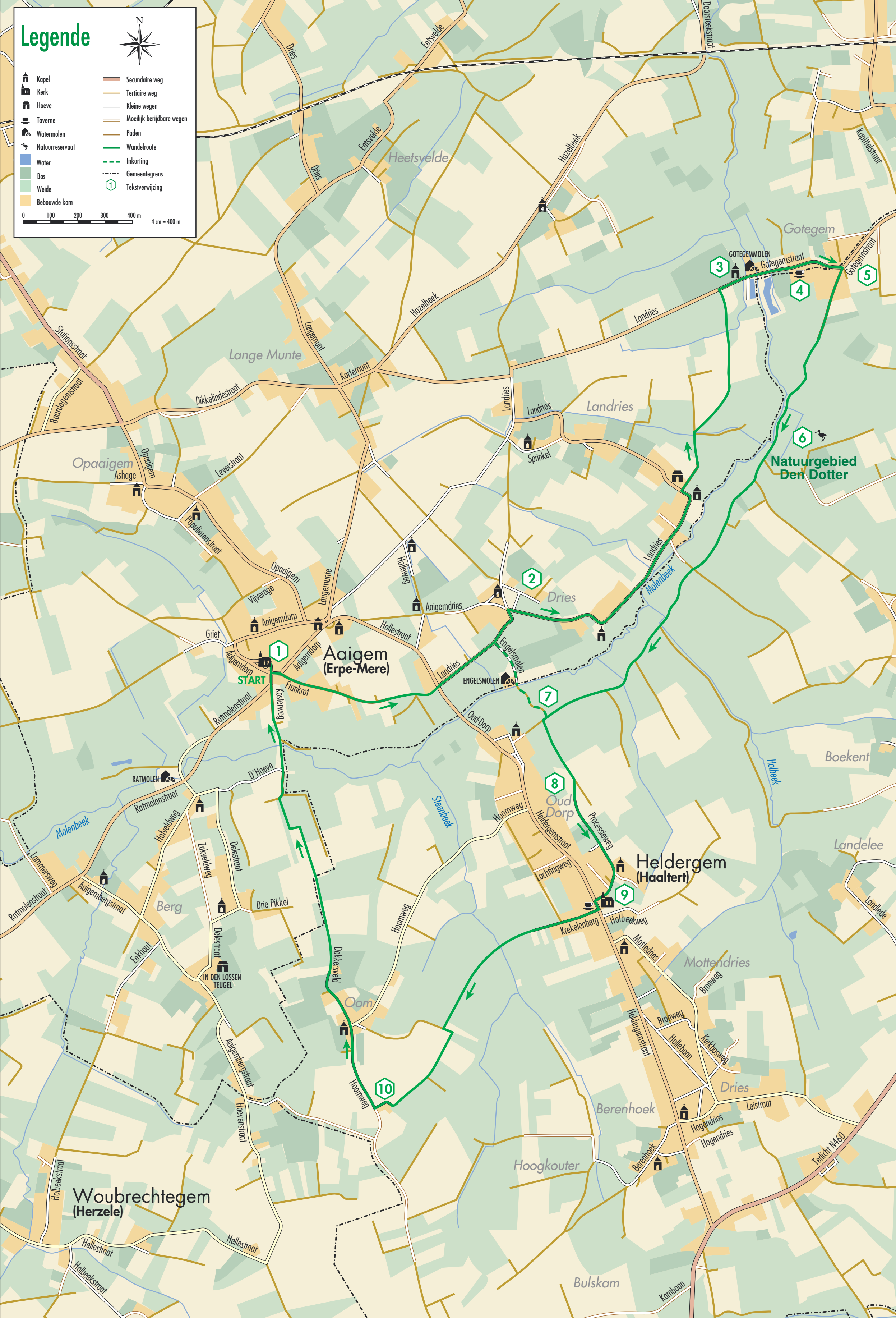

Legende

- Kapel
- Kerk
- Hoeve
- Taverne
- Watermolen
- Natuurreservaat
- Water
- Bos
- Weide
- Bebouwde kom
- Secundaire weg
- Tertiaire weg
- Kleine wegen
- Moelijk berijdbare wegen
- Paden
- Wandelroute
- Inkorting
- Gemeentegrens
- Tekstverwijzing

Den Dotter

W A N D E L R O U T E

Maar weinig mensen zijn vertrouwd met de authentieke landelijkheid van het gebied dat zich ten zuidwesten van Aalst uitstrekt. Deze streek wordt nochtans lyrisch bezongen door de Vlaamse bard Jan De Wilde die hier al jaar en dag woont. Wie de streek voor de eerste keer bezoekt, verwondert zich over de schoonheid en rust die je hier, op een boogscheut van Aalst precies in het midden tussen Gent en Brussel, nog kan vinden.

In het hart van deze streek, ligt het 250 hectare grote natuurgebied Den Dotter. Het landschap van Den Dotter bestaat uit de vallei van de Molenbeek, enkele zijvalleities en landschappelijk waardevolle kouters. Opmerkelijk feit is dat we in het gebied van Den Dotter maar liefst 3 watermolens (waarvan één bij gelegenheid nog steeds actief is) aantreffen. De hele vallei is zowel naar aantal soorten (320) als naar plantenwaardering rijk te noemen. De Den Dotter wandelroute laat ons kennismaken met deze mooie brok natuur van Haaltert en Erpe-Mere.

Start: in het dorp van Aaigem aan de Sint Niklaaskerk, waar parkeermogelijkheid is. Ook aan de Sint-Amanduskerk van Heldergerm kan je de route aanvangen.

Afstand: ongeveer 9,5 km. Inkorten kan ter hoogte van de Engelsmolen. De verkorting (ongeveer 7 km) staat aangegeven op de kaart en wordt ook vermeld in de tekst.

Praktisch: de route is overwegend vlak. Laarzen of stevig schoeisel zijn bij vochtig weer aangeraden. De wandelroute is bewegwijzerd met zeshoekige bordjes op houten palen.

We starten in het dorp **Aaigem**.

1 Aaigem, de groene parel van Erpe-Mere straalt een rust en een goedmoedigheid uit die vandaag steeds zeldzamer wordt. Sta even stil en laat dit beschermde dorpsgezicht zijn verhaal brengen, dat begint lang vooraleer huistroubadour Jan De Wilde het lof zong van het rustige bestaan in 'zijn' **Aaigem**.

In geschriften uit het jaar 891 van onze jaartelling vinden we een eerste vermelding van een dorp Aienghem. De oerbetekenis zou terug te brengen zijn tot "woning van de lieden van het geslacht Aio of Ago". Namen op -inga of -heim verwijzen stevast naar de 5de - 6de eeuw, de tijd waarin de Franken zich in onze contrèien begonnen te vestigen. Typisch voor dergelijke nederzettingen is de groepering rond een centraal plein in de nabijheid van water, meestal een dries, maar daar komen we zo meteen nog op terug.

De tijd heeft Aaigem gevormd tot het juweeltje zoals we het nu kennen. De dorpskom met zijn Sint Niklaaskerk is sinds 1978 opgenomen in de lijst van beschermde monumenten en dorpsgezichten van Vlaanderen. Het kerkje bekoort door zijn eenvoudige en symmetrische bouwstijl. Het huidige ontwerp, een nieuw schip naast de oude gotische toren, dateert uit 1786 en onderging sindsdien geen noemenswaardige verbouwingen. De toren op zich heeft een relatief grote kunsthistorische waarde. Je zou het op het eerste gezicht niet zeggen, maar de eerste steen werd gelegd rond 1300. Tot 1506 was de toren flink wat hoger dan vandaag. In dat jaar werd de oorspronkelijke stenen spits afgebroken en opnieuw opgebouwd, een proces dat zich herhaalde in 1768. Bij deze tweede renovatie werd gekozen voor een 14,5 meter hoge houten constructie. De aandachtige observator zal aan de noordkant tussen de leien van de toren een dakvenster opmerken. Dit luik fungeerde in de tweede wereldoorlog als uitkijkpost.

We verlaten het dorpsplein, richting **Frankrot**. Na een paar 100 meter stappen we voorbij het kerkhof, dat tot 1926 nog rond de kerk lag. Aan het kruispunt met de drukke Hollestraat gaan we rechtdoor. We dalen af richting Molenbeekvallei en bereiken ongeveer een kilometer na ons vertrek de **Dries**.

2 Driesen waren plaatsen bij uitstek voor ontmoetingen die af en toe wel eens leidden tot de vorming van een heus dorp. Er zijn geen sporen dat Aaigem effectief gevormd werd rond de dries, maar deze locatie heeft zeker en vast een bepalende rol gespeeld in de geschiedenis van de dorpsgemeenschap.

De **Dries** wordt in 1348 omschreven als een groot driehoekig plein dat dienstdeed als drenkplaats voor het vee, grasland voor hooiwinning en provisiekast voor hout.

Nu ligt de Dries in weiland en wordt hij door bomen omzoomd, maar in vroegere tijden was hij volledig omgeven door bebouwing. Tijdens de Germaanse tijd hadden vooral varkens en schapen een plaats om te drinken en te grazen, terwijl ze 's nacht beschutting vonden tussen de huizen. Toen in de 7de eeuw de landbouw belangrijker werd, werd overgestapt op de teelt van runderen, vooral voor hun melk en zuivelproducten. De bevolking waaierde uit over een grotere oppervlakte, maar toch bleef de dries gemeenbezit tot na de Franse tijd. Pas in 1826 werd hij uit geldnood door de gemeente verkocht. De dries bezit nog steeds een onmiskenbare eigenheid, structuur en landschappelijk volume en blijft een unieke restant van een bevolkingsvorm die teruggaat tot de vroege middeleeuwen.

We laten de Dries achter ons en volgen **Landries**, een rustige verkeersweg die de loop van de Molenbeek stroomafwaarts volgt. Aan een kapelletje aan de rechterkant maakt de weg een haakse bocht naar links. Onmiddellijk na de bocht slaan we rechts de **veldweg** in die ons terug in een open landschap brengt.

Wie zin heeft in een verfrissend wandelt op dit punt, een honderdtal meter rechtdoor. Hoeve Volckaert zal met plezier een natuurrijke of andere hoeveproducten serveren.

Zetten we het traject van de route verder dan volgen we na een paar honderd meter de **veldweg** rechts mee en wandelen we over de Molenbeek het gehucht Gotegem binnen. We staan hier als het ware op een driegemeentepunt. Rechts van de Gotegemstraat ligt Haaltert, links Mere en Aaigem heeft u letterlijk achter zich gelaten. We volgen de **Gotegemstraat** rechts, richting **Gotegemmolen**.

3 Minuscuul in oppervlakte maar gezegend met een grote geschiedenis heeft dit eilandje van bebouwing, in een verder groene omgeving, heel wat te bieden. Oorspronkelijk zou wat nu gekend staat als Gotegem, Gutdingahem hebben geheten, een Frankische verwijzing naar de woning van de familie van Guti of Guta.

Voor we uit de vallei van de Molenbeek klimmen, wandelen we voorbij de **Gotegemmolen**. Sinds 1387 worden de vruchten van het land en de inventiviteit van de mens hier verenigd met de kracht van het water. Tot voor kort werd in dit erkende monument nog dagelijks graan gemalen, maar jammer genoeg komt met de pensionering van molenaar Paul een traditie van eeuwen ten eind. Maar de molen is in perfecte conditie en er is een hernieuwde interesse in de oude ambachten. Laat ons hopen dat op een dag een bezielde jongeling dit oude ambacht in volle glorie laat herleven. De Molenbeek heeft overigens haar naam niet gestolen. Oorspronkelijk werkten niet minder dan 12 molens op de beek.

We laten de molen achter ons en beginnen te stijgen. We passeren het **café "De Cabaree"**.

4 In dit **volkscafé** bij uitstek verbroederen de meest markante figuren met de jachtige stadsmens die even komt ontsnappen uit de dagelijkse realiteit met overvolle agenda's. In 1798 werd deze herberg al beschreven als uitspanning 'In de Cabaree' wat met andere woorden betekent dat de originele naam al meer dan 200 jaar stand houdt.

Let ook even op het informatiebord van Natuurpunt vzw. Bij de officiële erkenning van Den Dotter als natuurreservaat in 2004 werd dit bord plechtig onthuld door notabelen van zowel Erpe-Mere als Haaltert. We vinden er een extra woordje uitleg over al het fraais dat het gebied te bieden heeft.

We klimmen nog een eindje verder en komen aan een bocht naar links, met een op het eerste gezicht vrij onopvallend bouwwerk. Hier volgen we de **weg rechtsaf**, opnieuw richting Molenbeek.

5 Het markante gebouwtje is eigenlijk een **bakoven** die zou dateren van omstreeks 1600. Tot na WO II werd de oven beurtelings door drie families in gebruik genomen die per bakbeurt ongeveer 40 broden produceerden. Elke familie bezat een sleutel en diende zelf voor hout te zorgen. De oven werd steeds minder gebruikt en werd min of meer verwaarloosd, tot in 1999 de heemkundige kringen van Haaltert en Erpe-Mere en het Haalterts gemeentebestuur voor een grondige restauratie zorgden. Een rustbank en picknicktafel, geplaatst door de VTB-afdeling Haaltert, maken van dit plekje een uitgelezen rustpunt om te genieten van de stilte van Den Dotter. De oven is nu niet meer courant in gebruik, maar bij speciale gelegenheden worden nog 'ovenkoeken' gebakken.

We volgen het baantje dat vanaf de bakkersoven naar beneden loopt. Dit brede en goed begaanbaar pad leidt ons naar "het hart" van het **natuurreservaat Den Dotter**.

6 Het natuurgebied **Den Dotter** in Haaltert en Aaigem ligt in de vallei van de Molenbeek. De beek ontspringt in Zottegem en mondt uit in de Dender. Den Dotter is dan ook in de eerste plaats een valleigebied, met interessante hooilandjes, broekbossen, populieraanplantingen en rietland. Enkele zijbeekjes van de Molenbeek zorgen voor extra structuur in het landschap. In het gebied vinden we ook een aantal waardevolle kouters. Het gebied omvat zowat 250 hectare natuur.

We wandelen langs een mozaïek van hagen en weiden naar de erg waardevolle vallei van de Molenbeek. Hier kronkelt de beek als van oudsher, er zijn bosjes en moerassige weiden waarin heel wat specifieke planten en dieren te vinden zijn zoals ondermeer de dotterbloemen waaraan het natuurreservaat zijn naam dankt. Hier zijn al meer dan 350 verschillende plantensoorten genoteerd, meer dan 60 soorten vogels broeden er en de lijst van kevers, vlinders, amfibieën, zwammen en andere groen leven is eindeloos. In dit gebied wordt verder gewerkt aan nog meer biologische verscheidenheid: er worden inheemse bomen en hagen aangeplant, poelen gegraven, weiden worden milieuvriendelijk beheerd door lokale landbouwers.

Na anderhalve kilometer genieten van dit groene lint bereiken we de **eeuwoude "Engelsmolen"**, die voor het eerst vermeld werd in de Middeleeuwen.

7 De **Engelsmolen** trotseert eenzaam de elementen in een prachtig beeklandschap. Het geknars van molenstenen weerklonk hier gedurende vele eeuwen. In 1850 was deze korenmolen eigendom van Donatus Van Londersele. In 1870 werd beslist de molen te vergroten en een stoommachine te plaatsen, het huidige hoofdgebouw stamt uit die periode. In 1907 was Omer Van Heddeghem, gehuwd met een dochter van Van Londersele de molenaar. Na WO II werd de molen verkocht aan Arthur De Vuyst en in 1956 kwam hij in het bezit van Albert Van den Eeckhout. Vele jaren inactiviteit hebben hun tol geëist. Ondanks het feit dat het geheel als monument en als landschap erkend werd, is de molen dringend toe aan een broodnodige opknappbeurt.

Aan het kruispunt slaan we links af en volgen de **Processieweg** richting de kerk van Heldergerm.

Wie de route wil **inkorten**, slaat aan het kruispunt rechts af en steekt de Molenbeek aan de Engelsmolen over. Aan het einde van de weg gaan we links en volgen tot op het dorpsplein van Aaigem.

8 In het **gehucht Oud Dorp** bevindt zich op de plaats waar de oude kerk van Heldergerm stond, nog steeds de **Kalvaarkapel** (1838). Albertine Van Keymeulen, dochter van Adrianus en Theresia Van Keymeulen, overleed te Aaigem in 1835. Zij schonk 70 gulden aan de kerk van Heldergerm. Met het geld van de schenking werd in 1838 in een verloren hoek van het kerkhof de Kalvaar gebouwd. De totale kosten bedroegen veel meer maar alles werd door de kerk voldaan.

We volgen de Processieweg tot we bij de **kerk van Heldergerm** komen.

9 De **Sint-Amanduskerk** van Heldergerm is een neogotisch bouwwerk uit 1862 ter ere van de H. Cornelis. Rond de kerk bevinden er zich zeven Sint-Cornelius kapellen, met ommekeer op tweede Pinksterdag. Één van de kapellen bevat een graf van de bijna legendarische pastoor De Mayer wiens lichaam, na 20 jaar begraven te zijn, nog buitengewoon gaaf was. Aan de oude gemeentelijke school in de Heldergermstraat werd in 2005 het beeld "**De Seizoenarbeider**" onthuld. Het werd ontworpen door kunstenaar Herman De Somer en in de gieterij Van Geert in brons gegoten. Zoals alle deelgemeenten van Groot-Haaltert, kreeg ook Heldergerm een eigen beeld. De bevolking liet haar voorkeur kennen voor een afbeelding van de seizoenarbeider of "Fransman". In de voorbije eeuw(en) verdienden heel wat inwoners hun brood als loonarbeider in de Franse suikerbrietindustrie of graanproductie.

Eénmaal de kerk bereikt, steken we de drukke hoofdstraat, de **Heldergermstraat**, over. We gaan naar links en slaan onmiddellijk de eerste straat rechts, de **Krekelenberg** in. We volgen deze straat, die later overgaat in een veldweg, rechtdoor. Voor de laatste kilometers van deze wandelroute hebben we nog een mooi landelijk stukje bewaard. Heel snel bevinden we ons terug in een groen en open landschap. Eerst steken we de Steenbeek over, één van de vele zijbeekjes die uitmonden in de Molenbeek. Vanaf de Steenbeek stijgen we naar het **gehucht Oom**.

10 We bereiken zo stilaan het hoogste punt van deze wandeling, we zien ondermeer de Hoogkouter en de Kam, erg toepasselijke namen aangezien we hier 80 meter hoogte halen. Deze grote open **kouters** zijn van belang voor een aantal akkervogels zoals de veldleeuwerik, graspieper, gele kwikstaart en kwartel.

Langs mooi aangelegde en rustige paden stappen we terug richting dorpskern van Aaigem die we via de **Kosterweg** bereiken.

INFO

Toerisme Oost-Vlaanderen, Metselaarshuis, Sint-Niklaasstraat 2, 9000 Gent, Tel. 09-269 26 00, Fax 09-269 26 09, toerisme@oost-vlaanderen.be, www.tov.be

Provinciaal Infokantoor Scheldeland-Donkmeer, Donklaan 93, 9290 Berlare, Tel. 09-345 49 62, Fax 09-345 49 63, info@scheldeland.be, www.scheldeland.be

Gemeentebestuur Erpe-Mere, Oudenaardsesteenweg 458, 9420 Erpe-Mere, Tel. 053-60 34 00, www.erpe-mere.be

Gemeentebestuur Haaltert, Hoogstraat 41, 9450 Haaltert, Tel. 053-85 86 00, www.haaltert.be

COLOFON

De Den Dotter wandelroute en deze uitgave werden verzorgd door Toerisme Oost-Vlaanderen in samenwerking met de gemeentebesturen Erpe-Mere en Haaltert, Natuurpunt afdeling Groot Haaltert en de regiocoördinatie Scheldeland. De route werd gerealiseerd met financiële steun van Toerisme Vlaanderen. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke ander wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De provinciale vereniging vzw Toerisme Oost-Vlaanderen staat in voor de ontwikkeling en uitwerking van het toeristisch beleid van en voor de provincie Oost-Vlaanderen. Haar voorzitter, mevr. Carina Van Cauter, is gedeputeerde onder meer bevoegd voor toerisme.

Tekst: J. Ottoy

Coördinatie en eindredactie: V. Eeckhout en D. Depraetere, Toerisme Oost-Vlaanderen

Foto's: J. Ottoy

Kaartopmaak en druk: Ideeproductions, Brugge

Verantwoordelijke uitgever: P. Goffaux, Toerisme Oost-Vlaanderen, Metselaarshuis, Sint-Niklaasstraat 2, 9000 Gent

Copyright: 2006, Toerisme Oost-Vlaanderen

Wettelijk depot: D/2006/0332/3

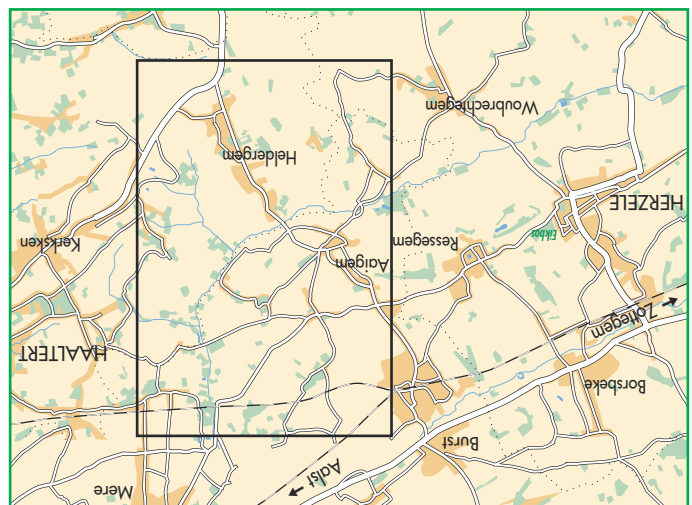

8344 01928

Toerisme Oost-Vlaanderen
Het Metselaarshuis · Sint-Niklaasstraat 2
9000 Gent
T. 09-269 26 00 · F. 09-269 26 09
e-mail: toerisme@oost-vlaanderen.be
www.tov.be

De Den Dotter wandelroute (9,5 km) start aan de kerk van Aaigem, een deelgemeente van Erpe-Mere. Inkorten kan ter hoogte van de Engelsmolen. De route kan ook aangevat worden in Heldergerm, een deelgemeente van Haaltert. Slechts weinigen zijn vertrouwd met de authentieke landelijkheid van het gebied ten zuidwesten van Aalst. Nochtans wordt het lyrisch bezongen door de Vlaamse bard Jan De Wilde. In het hart van dit gebied ligt het 250 ha. grote natuurgebied Den Dotter. Het landschap van Den Dotter bestaat uit de vallei van de Molenbeek, enkele zijvalleities en landschappelijk waardevolle kouters. Opmerkelijk feit is dat we hier nog maar liefst drie watermolens (waarvan één bij gelegenheid nog steeds actief is) aantreffen. De hele vallei is zowel naar aantal soorten (320) als naar plantenwaardering rijk te noemen. De wandelroute wordt bewegwijzerd met zeshoekige bordjes op houten palen.

Den Dotter

W A N D E L R O U T E

A a i g e m / H e l d e r g e m

Provincie Oost-Vlaanderen SCHEDELAND

9,5 km

